

המפוטרים. בזמנו זרקו גם אותי מהבימה. גם אז לא קם אף אחד להגנתי. ההאשמות האלו אינן נכונות. הן מצוצות מחאצבע ו"השחקנים טוענים כי מגוחך, ובלתי מתקבל-על-הדעת שחבר ועדה-השחקנים יהיה גם חבר-הנהלה. גם על טענה זו יש לבר-שביט תשובה: "אני נכנס לתפקידי כמנהל אמנותי ב-10 באוגוסט. יום קודם-לכן אתפטר מתפקידי בוועדה-השחקנים". מסע-הלחישות יודע לספר כי כשעברו האחראים על הפיטורין, על רשימת המועי מדי-לפיטורין, התעכבו על שמו של הר-שחקן רפי גולדווסר, ואחד מהם — הידוע בדיעותיו הימניות — הפטיר: "הקומוניסטי הקטן". השמועות אמרות כי רפי גולדווסר, בוגר החוג-לתיאטרון של אוניברסי-טת ת"א, פוטר בגלל דיעותיו השמאליות.

המנהל החדש

התחמק

אך לרפי דיעה משלו על פיטורין. סיפר רפי: "אני חושב שכשםפטרם משהו צריך שיהיו נימוקים שייכים לי עניין. הנימוקים שניתנו לי הם לא אמנורי תיים, ולא שייכים לעניין. כששמעתי ש-יוסי יורעאלי מתמנה כמנהל אמנותי, שמחתי. "חשבתי, או, הנה האיש שיעלה את הצעירים על דרך-המלך, הנה האיש ש-יפטר אותנו מתפקידי הפקקים שאתם אנחנו ממלאים. כשקיבלתי את המכתב לרדת למטה אל המנהל האדמיניסטרטיבי, הבנתי לאן זה מוליך. ניסיתי לדבר עם יוסי, והוא התחמק.

"עד שיום אחד תפסתי אותו, ואמרתי לו שאני יודע שהולכים לפטר אותי. הוא ניסה להתחמק, אבל אילצתי אותו לצאת איתי לטיול בפארק. לבסוף הוא אמר לי: תראה, אני אגיד לך את האמת. אתה פשוט לא מתאים לעונה הבאה. בחיים שלי לא ראיתי אותו במצב כזה. אני מכיר אותו. הוא בן-אדם בעל כושר דיבור לא-נורמלי. וכעת, בפארק הוא עמד מולי והסתכל הצידה. ולא ידע לאן להכניס את הראש שלו.

ואז הוא המשיך ואמר לי: האמת היא שאני רוצה ליצור קאדר של אנשים צעירי רים שתוך שנתיים יעשו בהבימה תפקידי דים ראשיים, ואני לא חושב שאתה מסוגל לעשות תפקיד ראשי. אמרתי לו: אתה לא ראית שנה וחצי תיאטרון. אני לא עשיתי תפקידים ראשיים בתיאטרון. כי הייתי פסק. אבל למרות שהייתי פסק, תמיד הבקורות התייחסו אלי ותמיד קיי-בלתי ביקורות טובות על התפקידים ש-גילמתי. קיוויתי שתבוא אתה ומשהו יש-תנה לטובה, והנה אתה מפטר אותי.

הוא הצהיר בעצמו שלא ראה שנה וחצי תיאטרון. אז איך הוא קובע מי מסוגל לעשות תפקידים ראשיים ומי לא? ובכלל, מה זה העניין הזה של להכשיר שחקנים צעירים לתפקידים ראשיים? הרי זו דוגמה מובהקת של חינוך לסטארים. אמרתי את זה ליוסי, ואז בפירוש לא היה לו מה לענות לי."

רפי גולדווסר אינו מודאג. הוא מועסק כרגע בתיאטרון אחר, אך חורה לו עניין הפיטורין שנעשה, לדעתו, עם "הרבה

קלות-דעת וצביעות."

עוד שחקן, שמסע-הרינונים בתיאטרון יודע לספר כי הוא הגורם העיקרי לכך שהשחקנים שהושעו לא הוזמנו לנסות את מזלם במיבחן נוסף, הוא השחקן זכריה טובי.

טובי, נשוי ואב לשני תינוקות, משחק בהבימה מזה ארבע שנים, כשקודם-לכן ניסה מזלו בתיאטרון הפרטה, והתפרסם כשגילם את דמותו של הרצל במחזהו של יוסף מונדי זה מסתובב.

כשקיבל טובי את מיכתב-הפיטורין, הוא לא עבר על כך לסדר-היום, משך כל ארבע שנותיו בהבימה סבל טובי, לדבריו, מאפלייה גיועית בשל היותו תימני. הוא אינו מאשים בכך רק את הנהלת תיאטרון הבימה, אלא את התיאטרון העברי בכלל. זאת, משום שלדעתו אין הוא מוכן להתיר פשר ולהבין כי הישראלי הממוצע הוא כה-העור או לבן-עור.

אפלייה על

רקע עדתי

הוא אינו מסוגל להבין מדוע, בי מדינת ישראל של היום, שחקן ש-מוצאו תימני אך הוא יליד הארץ ובעל מיבטא עברי מצויין, אינו יכול לשחק במחזה אנגלי, למשל. מדוע נאלץ שחקן שצבע-עורו כהה מזה של שחקני הבימה לילדי רוסיה, לשחק כל חייו תפקידים

שוליים או תפקידי כושים, וכשמדובר ב-מחזות ישראליים — תפקידים מיוזרחיים.

זכריה טובי מאשים את התיאטרון הי-לאומי באפלייה גיועית, וטוען בפירוש כי הסיבה לפיטורין נעוצה בכך שהוא כה-העור. אמר טובי: "אין לי מקום בתפקיד משמעותי. ארבע-עשרה שנים אני בתיאטרון, ומתוכן ארבע בהבימה. בחיים שלי לא התפשרתי על תפקידים בתיאטרון מיסחרי. גם כיום, כשעלי לפרנס אשה ו-שני תינוקות, וגם בימים שרעבתי ללחם, בהבימה הייתי סטאטיסט לשחקנים ש-גמרו בתי-ספר דרמאטיים ועשו תפקידי כוכב. בלעתי את הרוק, וחיכתי להודמ-נות. לבסוף נשבר לי. הלכתי אל המנהל האדמיניסטרטיבי, ותייגתי את בקשתי ש-יינתן לי תפקיד משמעותי. הוא טען שאין לי מקום בתיאטרון, והציע לי להתפטר.

לא התפטרתי. פניתי ליו"ר המועצה לתר-בות ואמנות, הגברת לאה פורת, ויוזמתי פגישה עם מנהלים אמנותיים, כדי לדבר על בעיית האפלייה של שחקנים יוצאי עדות-המזרח.

במקום המנהלים האמנותיים הופיעו המנהלים האדמיניסטרטיביים של התיאטר-ראות, פרט למנהל הקאמרי. ישעיהו ויינברג, שהוא גם מנהל אמנותי, ויינברג העז להגיד לי, אז, שיש לי בעיות של מיבטא. לי, שהעברית שלי רהוטה ועליה גאותי! כבר אז הבינתי שלא ייצא שום דבר מכל העסק, ושהעניין אבוד.

"כשקיבלתי את מיכתב-הפיטורין, פניתי אל חבר-הנאמנים של הבימה, והסברתי להם שלא ייתכן שיפטר אותי בגלל מוצאי. אז מה אומר לי אחד מהנאמנים, מנהל השופר-סל יוסף גבע? הוא אומר לי: "אחד השיקולים שלי לבחירת יוסי יורעאלי כמנהל אמנותי היה שהוא ממוצא תורכי".

"פניתי גם אל יו"ר חבר-הנאמנים, ד"ר נאמן, והוא אמר לי שהוא לא יכול לעשות כלום. פניתי אל לאה פורת, וביקשתי ממנה שתערב את שר-החינוך. אני מבין שהתערבו לטובתי, ואני גם מבין שיוסי תפס מנהיגות, והוא רוצה להראות שהוא לא מושפע ועושה מה שהוא רוצה. הצלחתי לתפוס אותו לשיחה, ואמרתי לו שאני רוצה לדבר איתו על בעיית האפלייה. הוא התעוות כולו, ואמר לי: "מה פתאום? לא זו הסיבה לפיטורים שלך".

"אמרתי לו: אם אתה חושב שאני לא מסוגל לעשות תפקידים ראשיים, בוא לראות את זה מסתובב. הוא התחמק, ואחר-אמר שכבר ראה אותי בהצגה. אבל אני יודע שזה שקר גס. הצגנו את זה מסתובב-במרתף, וידענו מראש על כל איש-תיאטר-רון שנכנס לאלום. אני יודע במפורש ש-יוסי יורעאלי מעולם לא ראה את הי-הצגה. אמרתי לו שהוא שקרן. קמתי ו-הלכתי."

שחקני התיאטרון הלאומי, שנשערו מ-האשמותיו של טובי, ידעו לספר כי בגלל

יצחק ברקת

"השחקנים הזמניים לא מוגנים!"

האשמותיו החמורות, ומאחר שניסה לערב את השר אהרון ידלין בפרשה, חזרה בה הנהלת הבימה מנכונותה לתת לשחקנים שפוטרו הודמנות נוספת, ולהעביר אותם מיבחן — דבר שהוכחש מכל-יכול על-ידי שלמה ברישביט.

שני שחקנים צעירים נוספים שפוטרו הם יצחק קלוגר ואלכס קוטאי, המשחקים בתיאטרון הבימה כשחקנים לא-קבועים מזה שבע שנים האחרונות. השניים נסעו לחו"ל מיד עם קבלתם את מיכתב-הפיטורין, לכן לא היתה כל אפשרות לשוחח איתם. מעציבים הרבה יותר ואולי גם טראגיים, הם פיטוריהם של שלושת השחקנים הי-וולקיים מבין שמות המפוטרים.

השחקן שלמה ברישביט אמר, בעצמו, כי אילו היה הדבר בידו, היה מונע את פיטוריו של השחקן יצחק ("איו") ברקת, שאותו הוא מכיר מזה שלוש שנים. ברקת עצמו מנסה להמעיט ככל האפשר מ-חשיבות הפיטורין. הוא עומד בתוקף על כך שאלה לא יפגעו בו או במעמדו. למעשה הוא מנסה להתחמק מן הגושא, אך ברור כי כל העסק לא נעים לו, ו-מבייש אותו. אמר ברקת: "אני לא חושב שיורעאלי פיטר אותי. כמעט שאינני מכיר אותו. דיברתי איתו באקראי כשנפגשנו בפרוודור. אין לי השגה על דרך עבודתו. לא ניסיתי למנוע את הפיטורין. אם יקראו לי להבימה, אשוב. אלה הם חיי. אני שחקן. אין לי תוכנית-עבודה, אך אינני מודאג. הבימה חייבת לי חמישה חודשי-חופשה. התיאטרון אולי עדיין לא יודע, אבל אני אעמוד בתוקף על כך שישלמו לי את המגיע לי."

ללא

הגנת החוק

ברקת היה חבר ועדה-השחקנים בעת שפיטרו את גילה אלמגור וחבריה, לפני שנים. אז ניחם הוא את המפוטרים, וניבא שעתידם מובטח להם במקום אחר. היום אין איש מנחם אותו, אך הוא טוען בלהט: "אני יודע שפיטורי נובעים מ-שיקול מוטעה. אני יודע למה הם עשו את זה. אנחנו, השחקנים הזמניים, לא מוגנים על-ידי החוק, ובמדינת ישראל מוציאים את מי שאפשר להוציא."

גם איתן פריבר, שחקן הוותיק ששיחק בתיאטרון האוהל משך 12 שנים, ושבילה בהבימה את השנתיים האחרונות, מנסח להמעט מרוע-ההגזרות. איתן היה מעדיף לא להיות מעורב בכלל בפרשת הפיטורין, ואינו מוכן לשחק פעולה עם העיתונאים. לדעתו, זה יזיק לו יותר מאשר יועיל. הוא סבור שבעיית הפיטורין של שחקנים זמניים היא בעיית כללית של התיאטרון, ולא של התיאטרון הלאומי בלבד.

הוא מתעקש לטעון שלא פוטר, אלא (המשך בעמוד 34)